

České pandury mohou být posádkám osudné

Antonín Rašek

Když už se zdálo, že vydávání dalších dokumentů WikiLeaks zhyne na úbytě, stačilo, aby se jich zmocnil někdo jiný, a hned je tu příležitost **otestovat** mnohé státní aparáty včetně našeho. Robert Čásenský (Provize za pandury. Zamete se pod koberec i tentokrát? MF DNES 3. 9. 2011) si všímá trestněprávní stránky problému, ale stále je tu i problém věcný, technický.

Od exministra **obran**y Martina Bartáka bylo sympatické, že chtěl na začátku července okolnosti nákupu **obrněných transportérů** vyjasnit. Byl si vědom toho, že na tom a na objasnění dalších kauz spojených s nákupy **zbraní** a investiční výstavbou je závislé, jak budou veřejnost a politici ochotni poskytnout **armádě** finance na její modernizaci v souladu s Bílou knihou o **obraně České republiky**.

Martin Barták po reportéru Janku Kroupovi požadoval portugalskou smlouvu. Je-li její znění dostupné pro novináře, tím jednodušší by to mělo být pro bývalého **ministra**. Stačilo, aby **český** národní ředitel pro vyzbrojování požádal svého portugalského kolegu, plukovníka Joao Manuela Lopese Nunes dos Reise, aby ji kolegovi z **Česka** zpřístupnil. Smlouva se důkladně propírala i v portugalském tisku, kde se k ní Janek Kroupa mohl dostat.

Fabia, superb, nebo octavia?

Jsou Kroupou zveřejněné ceny vozidel a jejich výbavy skutečně spekulací, jak Barták tvrdí, když rozdíl mezi portugalskými a **českými** pandury přirovnává k rozdílu mezi fabií a superbem. V případě pandurů by však bylo lépe volit průměr porovnávací dvě octavie. Jednu pro obchodního cestujícího s rozumným vybavením na služební cesty; druhou pro člověka, který chce ukázat, že si to může dovolit. Jeden můj známý měl škodovku opravdu vybavenou vším možným, stála ho dvojnásobek pořizovací ceny a jen přátelské vztahy mi nedovolily, abych mu řekl, že je snob.

Ceny obou vozidel se podle mínění odborníků na **zbraňové systémy** nemohou příliš lišit. Portugalské stroje musí mít v podstatě shodné vnitřní vybavení jako **české** - musí být schopné spojenecké identifikace, komunikace při společných operacích i rušení nástražných zařízení. Z dostupných údajů je patrné, že interiér portugalských vozidel je uspořádán účelněji a pro přepravované **vojáky** je pohodlnější.

Vyšší komfort, vyšší zisky firem

Po druhé světové **válce** si **Američané** zpracovali srovnávací studii vlastní a sovětské výzbroje. Kladně uznali převahu Rusů v **raketové** technice. Pokud jde o **obrněná vozidla**, neuniklo jim, že sovětské tanky a **bojová vozidla pěchoty** jsou vybaveny střídě, ale funkčně, kdežto **americká** komfortně až rozmařile, což nemělo často spojitost s jejich bojovou hodnotou. **Poruchy** nadbytečných zařízení spíš **vojákům komplikovaly** život, a to jen pro vyšší zisky zbrojařských firem.

Za expertní zvážení stojí smysluplnost Bartákem často připomínané tzv. samoobslužné věžové stanice Rafael, jejíž hmotnost zatěžuje podvozek, omezuje únosnost a ztěžuje doplnění vozidla přídatným pancéřováním. Název je poněkud matoucí - „samoobslužné“ znám stojany u benzinové pumpy, automaty na prodej nápojů, cigaret a nově i mléka. Stanici obsluhuje operátor, kterému spíše chybí „samoobslužný“ systém automatického vyhledávání a zaměřování cílů, vedoucích palbu na vozidlo. Takzvaná **zbraňová stanice českých** pandurů je snadněji zranitelná odstřelovací puškou či granátometem, výrazně vyčnívá nad profil vozidla.

Taková zařízení zvyšují cenu, zranitelnost a poruchovost transportéru a zhoršují jeho udržitelnost a opravitelnost v podmínkách misí. Navíc v **Afghánistánu** je nikdo jiný kromě nás a Portugalců nemá. Portugalci, v rozporu s Bartákovým tvrzením, nemají na svých strojích lehké kulometry, ale kulometry těžké ráže 12,7mm další nástavby včetně kanonových. Ty postrádáme my; třicetimilimetrový kanon je z hlediska palebné podpory méně účinný. Problémem je, že pandur nesplňuje standardy **NATO** na konstrukci vnitřního vybavení, schopnosti automatického řízení provozu a údržby a strukturální diagnostiky. Je tedy obtížněji opravitelný než vozy britské, **americké** nebo italské výroby.

Posádka českého panduru je na tom při **poruše** věže nebo zranění či vyřazení operátora podstatně hůř než portugalská. Ta poškozený kulomet bleskově odpojí a vymění za záložní, zraněného nebo mrtvého **střelce** vtáhnou dovnitř a na jeho místo **nastoupí** kterýkoliv jiný člen přepravovaného družstva. **Češi** v případě poškození věže nebo vyřazení operátora **zbraňové stanice** okamžitě zůstávají bez vozidlové palebné podpory.

Posádku vozidel obou zemí ohrožuje, že nemůže vést palbu z uzavřeného prostoru vozidla. Chce-li se účinně bránit **střelbou** z osobních **zbraní**, musí otevřít horní poklopy a vystavit se tak **střelbě** protivníka. Tento faktor je z **taktického** hlediska podstatný.

Pandury nejsou žádná špička

Nedostatky jsou mimo jiné způsobeny tím, že vývoj pandurů a jejich příslušenství v Rakousku nemohl odpovídat nejnovějším poznatkům **vojenské vědy** a výzkumu, protože tato země není členem **NATO** a nemá přístup ke **zbraňovým systémům** nejnovějších generací.

Na rozdíl od Portugalska **český resort obrany** nakoupil vozidla přes zprostředkovatele, včetně **munice**, kterou pro ni zprostředkovatel nakupuje a dováží z Brazílie. To sice může zajistit odbornou garanci, ale také zvýší cenu. „**Česká**“ cena pandurů proto musí být vyšší už z těchto důvodů.

Přístup Martina Bartáka naznačil cestu, kudy se v úvahách ubírat. Rozhodující slovo by však měli říci **vojáci**, kteří svěřují pandurům své životy.